

Обставини справи

Справа стосувалася нападу на першого заявника та подальшого судового розгляду.

У 2013 році перший заявник, якому на той час було дванадцять років, перебував на Криті на відпочинку разом зі своєю матір'ю (другою заявницею). 15 травня 2013 року на території готелю він отримав понад двадцять ножових поранень у спину від пана S. C. W., працівника готелю, який страждав на психічні розлади.

Було проведено низку медичних втручань, спочатку в Греції, а потім у Німеччині. В результаті нападу перший заявник отримав інвалідність.

Після виписки з лікарні в листопаді 2013 року перший заявник залишився в Німеччині. З міркувань здоров'я з 2013 року заявникам було надано німецькі тимчасові дозволи на проживання, а в жовтні 2022 року – постійні дозволи на проживання.

Окрім того, у 2014 та 2015 роках грецькі органи влади видали заявникам спеціальні дозволи на проживання, щоб вони могли брати участь у кримінальному провадженні. У 2016 році заявники подали клопотання про надання постійного дозволу на проживання в Греції з цією ж метою. Заявники також заявили про намір подати цивільний позов проти готелю та S. C. W.

17 липня 2023 року судово-медичний експерт у Берліні видав звіт про стан першого заявника. У березні 2024 року інший лікар у Берліні видав довідку, у якій засвідчив, що внаслідок погіршення стану здоров'я першого заявника вартість його медичного лікування оцінюється приблизно в 256 000 євро (EUR) на рік протягом п'яти-восьми років.

2 травня 2014 року суд першої інстанції засудив S. C. W. до 11 років і 6 місяців ув'язнення за замах на вбивство. 21 жовтня 2015 року Апеляційний суд Східного Криту визнав, що злочинець страждав на психічний розлад, а його когнітивні здібності були значно обмежені; визнав останнього винним і засудив до 10 років та 4 місяців позбавлення волі.

25 жовтня 2016 року S.C.W. звернувся до органів прокуратури з клопотанням про умовне звільнення. 22 грудня 2016 року прокурор видав постанову, якою звільнив S. C. W., врахувавши відбуту частину покарання та час, проведений у психіатричній лікарні (подвійно). Звільнення було обумовлено такими умовами: проживання в приміщенні організації з реабілітації ув'язнених у Нідерландах; дотримання призначеного лікування та психотерапії; подання щомісячних психіатричних звітів до грецького консульства в Гаазі.

27 грудня 2016 року S. C. W. був звільнений з в'язниці, а наприкінці грудня 2021 року закінчився його випробувальний термін.

Заявники стверджували, що вони не могли подати цивільний позов у Греції та вимагати відшкодування збитків, завданих внаслідок нападу, оскільки не могли сплатити гербовий (судовий) збір, розрахований на основі фіксованого відсотка від

суми позову. Вони також стверджували, що не мали права на правову допомогу відповідно до Закону № 3226/2004, оскільки на той час їхнє постійне місце проживання не знаходилося в Державі-члені Європейського Союзу.

З огляду на це, заявники звернулись до російських судів з позовом до готелю та російського туроператора. 18 листопада 2020 року Московський міський суд задовольнив їхні позовні вимоги та зобов'язав готельну компанію виплатити заявникам 589 054 євро (EUR) на покриття медичних та інших витрат; туроператора зобов'язали виплатити першому заявнику 500 000 рублів (RUB) як компенсацію за моральну шкоду.

Заявники звернулися до одноосібного суду першої інстанції міста Іракліон з клопотанням про визнання та виконання цього рішення. Він відхилив клопотання, оскільки провадження за участю тих самих сторін і стосовно того самого спору вже було відкрито в грецьких судах. 22 липня 2022 року заявники подали апеляційну скаргу. Розгляд справи було відкладено та призначено на 11 лютого 2025 року. Більше інформації щодо цього провадження не надходило.

5 жовтня 2018 року заявники подали позов до суду першої інстанції міста Іракліон з метою отримання декларативного рішення проти готельної компанії на суму понад двадцять мільйонів євро за матеріальну та моральну шкоду, включаючи минулі та майбутні медичні витрати.

19 червня 2020 року, суд визнав обов'язок готельної компанії виплатити другій заявниці, яка діяла від імені її сина, 2 509 053,15 євро на покриття медичних витрат у період з 2013 по 2031 рік. 31 березня 2023 року Апеляційний суд Східного Криту, за апеляційною скаргою відповідачів, скоротив період відшкодувань до 2023 року та переглянув розмір компенсації до 1 195 558,07 євро.

У 2021 році заявники подали до грецьких органів влади заяву про надання правової допомоги, включаючи звільнення від гербового збору. 16 березня 2022 року Голова Апеляційного суду Східного Криту задовольнив їхній запит.

10 травня 2023 року перший заявник звернувся із клопотанням про звільнення від обов'язку сплатити витрати, пов'язані з виконанням судового рішення. Це клопотання було задоволено.

Заявники скаржилися, що, надавши дострокове звільнення винуватцю нападу, Греція порушила своє зобов'язання за статтею 2 Конвенції (право на життя). Заявники також стверджували, що, всупереч статті 6 (право на справедливий суд), вони не мали ефективного доступу до суду в Греції, оскільки не могли подати до національних судів цивільний позов про відшкодування збитків через надмірно високий збір, який вони були зобов'язані сплатити.

Оцінка Суду

Щодо стверджуваного порушення статті 2 Конвенції

Виконання вироку, ухваленого в контексті захисту права на життя, має розглядатися як невід'ємна частина процесуального зобов'язання Держави

відповідно до статті 2 (див. рішення у справі *Akeliene v. Lithuania*, № 54917/13, § 85, від 16 жовтня 2018 року, з подальшими посиланнями). Перегляд Судом цього питання не обмежується суворістю покарань, спочатку призначених національними судами, а включає також спосіб їх подальшого виконання.

Винуватцем злочину в цій справі був приватний працівник готелю, який скоїв напад у стані зниженої психічної дієздатності. Таким чином, цей трагічний інцидент слід відрізняти від ситуацій, коли Суд встановив, що поблажливе ставлення Держави до певних правопорушників, таке як надання амністії, помилування, відстрочка виконання покарання або збереження права обіймати державну посаду, може суперечити меті забезпечення належного покарання та запобігання безкарності. Суд очікував, що Держави будуть суворішими у покаранні своїх правоохоронців за скоєння злочинів, що загрожують життю, ніж у випадках зі звичайними правопорушниками, оскільки на карту поставлено не лише питання індивідуальної кримінальної відповідальності правопорушників, але й обов'язок Держави боротися з відчуттям безкарності, яке, на думку правопорушників, вони мають з огляду на свою посаду, а також підтримувати суспільну довіру та повагу до правоохоронної системи.

В контексті цієї справи правопорушника було засуджено до 10 років і 4 місяців позбавлення волі. У грудні 2016 року було видано постанову про його умовне звільнення. Постанова спиралася на чинне національне законодавство та базувалася на розрахунку часу, проведеного під вартою в психіатричній установі, відносно всього періоду утримання під вартою та оцінці ситуації, яка могла б сприяти реабілітації злочинця. Звільнення було обумовлене проживанням у спеціалізованому закладі, медичним наглядом та щомісячною звітністю.

Документи, надані Суду, свідчили про дотримання цих умов. Щодо періоду з квітня 2018 року по грудень 2021 року, служба реінтеграції в'язнів Нідерландів підтвердила, що взяла на себе моніторинг. Нідерландська влада не зафіксувала жодних порушень, відповідно Суд не мав підстав сумніватися в тому, що такий моніторинг був забезпечений до кінця випробувального терміну.

Підсумовуючи Суд не знайшов підстав вважати, що покарання, яке відбував S. C. W., було таким, щоб поставити під сумнів загальне зобов'язання Греції за статтею 2 Конвенції вживати ефективних заходів для запобігання вчиненню злочинів проти життя осіб або іншим чином виконувати свої процесуальні зобов'язання за цією статтею.

ЄСПЛ виснував, що цю заяву має бути відхилено відповідно до підпункту «а» пункту 3 та пункту 4 статті 35 Конвенції.

Щодо стверджуваного порушення статті 6 Конвенції

У контексті скарги заявників відповідно до статті 6 Суд зазначив, що після того, як заявники звернулися до грецьких судів у рамках процедур визнання рішення Московського міського суду та декларативного рішення, їхні дії були прийняті та розглянуті без стягнення з них будь-яких зборів. Заявникам було надано правову

допомогу в ході розгляду їхнього декларативного позову. Заявники звернулися з клопотанням про звільнення від обов'язку сплати гербового збору та отримали таке звільнення. Заявникам ніколи не повідомлялося, що постійне проживання в Європейському Союзі є умовою для надання правової допомоги або що положення Договору 1981 року не застосовуються до них.

Зокрема, у своєму першому клопотанні про надання правової допомоги від 7 травня 2021 року заявники посилалися виключно на положення Договору 1981 року, і це клопотання було задоволено. Задовольняючи їхні наступні клопотання про надання правової допомоги, національний суд прямо посилався на статтю 18 Договору 1981 року і зазначив, що заявники є громадянами Росії, які проживають у Німеччині з медичних причин.

Викладені вище міркування були достатніми для висновку про відсутність необхідності розглядати попередні заперечення Уряду, надані у зв'язку з цією скаргою, яка в будь-якому випадку є явно необґрунтованою.

ЄСПЛ виснував, що цю заяву має бути відхилено відповідно до підпункту «а» пункту 3 та пункту 4 статті 35 Конвенції.

Висновок

Заяву визнано неприйнятною та відхилено.

Ухвала в цій справі прийнята Комітетом 20 січня 2026 року, оприлюднена 12 лютого 2026 року та є остаточною.